

Danielpa Qillqan - Pusaq Chunka Iskayniyuq

*Profecía Rompecabezaspa Sut'ichasqa: Daniel 11-pa Historianta
Entiyninapaq chaymanta Adventismopi “sapa p'unchaw” nisqapa Ancha
Importancia Entiyninapaq*

Jeff Pippenger
2024-02-15

1863 watamanta 1989pi pacha tukukuymán chayankama historiata qhawaykuptinchik, Ezequiel qanchis pusaq kaq qillqapa pusaq ñiqin kapitulumanta tawa millay ruwaykunapa contexto-ninpi, Adventismoq tawa mirayninkunata rikch'achispa, 1989 watapi kicharisqa yachaypa yapakuyninmanmi yuyayninchikta tikrasunchik. Chay yachaypa yapakuyninqa Daniel qillqapa chunka hukniyuq ñiqin kapitulumanta qhepa suqta versiculokunamanta karqa. 1989 watapiqa, huch'uy Sábado p'unchaypi estudiaykuq huñuyniyku, Bibliaq profecía-ninpa reforma siq'ikunata tarirqayku, Future for America sutiyoq kaqmi sapa kuti chaykunamanta rimari, hinaspa chay siq'ikuna sapa reforma siq'ipi dhacqayllapaq imakuna qatinqin kaqta sayachin; chaymantaq profeciata yachaq estudiante-man saqin, “siqi patapi siqi” sutiyoq qhepa para metodologíapa aplicacion-ninta rurayta.

Pisi watakunapi ukhupin (1992) hunqa watapi, qillqarqani huk qillqasqata Daniel chunka hukniyuqpa qhipa suqta versinkunamanta rimanapaq. Chay qillqasqa qillqarqani kikiy satisfakuyllaypaqmi, imaraykuchus mana atiyuqchu karqani nitaq munayyuqchu karqani chay yachayta llapa runaman sut'inchaypaq. 1994 watakama, chay qillqasqa chayarqan huk Adventista yanapayninmanta qichusqa ministerioman, hinaspa 1995 watapi, chunka huk artikulukunamanta suqninta qatiq serie, Daniel chunka hukniyuqpa qhipa suqta versinkunata qhawarispa, chay ministerio rurachisqan killapa revistapi llusichisqa karqan. Espíritu de Profecía nisqapa qillqasqankunapi Daniel chunka hukniyuqmanta ancha pisilla sut'i rimaykuna kanku, hinaspa llapanmanta aswan importante kaqin tukurqan chawpi argumentoyman, chay versikunamanta ñuqaqa churani aplicación nisqaypa chiqaq kayninta sayachinapaq.

“Manam tiempo mana waqaychananchikchu. Sasachakuypaq p'unchaykuna ñawpaqninchikpi kachkan. Kay pachapi runakuna maqanakuy espirituwan kuyuchisqa kachkan. Mana unaymanta, profeciakunapi nisqa sasachakuy escenakuna pasarán. Daniel qillqapi chunka hukniyuq kaq profecíaqa casi hunt'asqa tukuyman chayasqanña. Achka historiakuna kay profeciapa hunt'akuyninpi pasasqaqa yapamanta kutimunqa. Kimsa chunka kaq versiculopi huk atiyniyuqmanta rimayta ruwan, mayqinchus ‘llakisqa kanqa, [Daniel 11:30–36 quoted.]”

“Kay simikuna, kay simipi nisqankunaman rikch'akuq, pasakunkam.” Manuscript Releases, número 13, 394.

Paní White sut'ita riman 1798 watam kashan “tukukuypaq pacha” kasqanmanta.

“Ichaqa p'unchaykunay tukukuynin tiempopeqa, willakuq ninqa: ‘Achkakunaqa kayman chayman purinqaku, yachaypas yapasqa kanqa.’ Daniel 12:4.... 1798 watamantañataq Danielpa

libron kichasqaña karqan, profeciakunamanta yachaymi yapasqa karqan, achkakunañataq qayllapi kaq taripaymanta chaninnaq willakuyta willakurqanku.” The Great Controversy, 356.

Daniel chunka huk ñiqin tawa chunka versículonqa kaywan qallarín: “Hinallataq tukukuypa pachapi.”

Kay p’unchaykuna tukukuynin pachapi uray llaqtapaq qhapaq apuqa paywan maqanakunqa; hanan llaqtapaq qhapaq apuñataq wayra muyu hinam payman hamunqa, carruetakunawan, caballopi puriq soldadokunawan, achka barcokunawanpas; hinaspan llaqtakunaman yaykunqa, phutiykuspa pasakunqa. Daniel 11:40.

Sut’intaqmi, profeciapa Espíritun mana chiqan yuyaychasqan yanapaynin mana kaptinpas, tawa chunka versículoqa 1798 watapi qallarisqa huk ruwaykunapa qatipakuyninpa qallariyninta señalan. Chay ruwaykunapa runakunapa pruebapa tukukuyninman pusanku, imaraykuchus Daniel libro chunka iskayniyoq kapitulumanta ñawpaq versículopi nin: “Chay pacha Michael hatarinqa”, hinaspa Hermana White sut’ita niwanchik Michael hatariqtin runakunapa prueban tukuyinman chayan.

“Chay p’unchaykunaqa Miguel hatun Kamachiqmi sayarinqa, payqa llaqtaykipa churinkunapaqmi sayan: hinaspa chay p’unchaykunapiqa sasachakuy tiempo kanqa, mayqinchus manaraq hayk’aqpas kasharqanichu, llaqta kasqanmantapacha chay p’unchaykama: hinaspa chay tiempoqa llaqtaykikuna salvasqa kanqaku, llapan pichus libropi qelqasqa tarikusqankuta.” Daniel 12:1.”

“Kimsa kaq angelpa willakuynin tukukuptinmi, kuyapayakuyqa manaña kay pachapi huchasapa tiyaqkunapaq mañakunñachu. Diospa llaqtanqa llamkayninta hunt’arqanñam. Chaskirqanku ‘qhipa para’-ta, ‘Señorpa ñawpaqenmanta samariy kawsariy’-ta, hinallataq ñawpaqenkupi kachkaq sasachakuy pacha chayamunanpaq wakichisqañam kachkanku. Angelkunaqa hanaq pachapi utqayllam kayman chayman purichkanku. Pachamanta kutimuq huk angelmi willakun llamkaynin tukusqanta; qhipa pruebam kay pachaman apamusqa karqan, hinaspa llaqa Diospa kamachikuyninkunaman cheqaq sonqowan kasukuqkunaqa ‘kawsak Diospa sellon’-ta chaskirqanku. Chaymantataq Jesusqa hanaq santuariopi mañapuyininta saqen. Makinkunata oqarispa, hatun kunkawan nin: ‘Tukukapunmi;’ hinaspa tukuy angelkunapa tantiasqanqa coronankunata churaykunku, pay chay manchay yuyayniyoq willakuyta rimaptin: ‘Mana allin ruwaqqa, manañam allinta ruwayta saquespa, mana allinta ruwachunraq: qhellisqa kaqqa, qhellisqa kayllapi kachunraq: chanin runaqa, chanin kayllapi kachunraq: santo kaqqa, santo kayllapi kachunraq.’ Apocalipsis 22:11. Sapa runapa kasunmi kawsaypaq otaq wañuyupa kamachisqaña karqan.” The Great Controversy, 613.

Daniel qillqay chunka hukniyuq tawa chunka kaq ch’usaqniyuq willakuyqa 1798 watapi qallarín, hinaspataq tawa chunka pichqayuq kaq ch’usaqniyuqpi, hanaq llaqtapaq rey (papakuna kamachiq), yanapakuq mana kanqa chay hina tukukuptin, runakunapaq gracia pacha wichq’akun, imaraykuchus qhipa ch’usaqniyuq nin: “Chay pachapi,” nispá, chayhina reqsichispa ñawpaq ch’usaqniyuqpi rikuchisqa “pacha” nisqanta, chayqa Daniel qillqay chunka hukniyuq tawa chunka pichqayuq kaq ch’usaqniyuqmi. Hanaq llaqtapaq rey (papakuna kamachiq), runakunapaq gracia pachapa tukukuyninpi tukukuymán chayan.

Chayrayku, Daniel qillqap 11 ñiqinpi qhipa soqta versículokunapa historianninqa huk ruwaykuna qatinqinmanta reqsichin, chayqa 1798 watapi qallarin, runakunapa qhespiy atisqan tiempo tukukuyninkama chayan. Hermana White kawsashaqtin, 1798 watap historianninqa sut'ita paypa ñawpaq historianninpi karqa. Pay “Daniel qillqap chunka hukniyuq kapitulpim kaq willakuyqa casi hunt'asqa kasqanta chayarunña” nispa rimarisqanpiqa, 1798 watamanta qhipaman, Michael sayariyninkama pasaq historiataqlla referikushanman. Chaymantataq sut'ita nillan: “kay willakuy hunt'akusqanman hina pasasqa historiapa achka rakin kutimunqaraqmi”; chayhinataq profeciata yachaqa yachachin, Daniel qillqap 11 ñiqinpi qhipa historiata, chay “casi hunt'asqa kasqanta chayarunña” nisqanta, Daniel qillqap 11 ñiqinpi huk historiakunapi churaska rikch'ayninkunawan ñawpaqa rikuchisqa kasqanta.

Chaymi llapaq profeciaq aswan ancha allin llave nisqanta sinchita qhawarichispa, chaymanta Daniel chunka hukniyuq pusaq qillqapi kimsa chunka manta soqta chunka kamaq versículokunata citan, hinaspa nin: “Kay simikunaqpi nisqa hina rikch'aq escenakuna pasaranqa.” Inspiración nisqaqa profeciakunata yachaqkunapaq, Daniel chunka hukniyuq pusaq qillqapa tukukuynin hunt'asqanta entiendenaykupaqa, huk llave qowan. Chay llaveqa kay karqa: Daniel chunka hukniyuq pusaq qillqapa qhepa soqta versículokunapi rikuchisqa historiaraq, kimsa chunka manta soqta chunka kamaq versículokunapi rikuchisqa historiapa paralelonmi karqa. Kay revelaciónmantaqa ancha achka k'anchay llusqisqa, ichaqa kaypiqa yuyayman hap'inapaqmi kashan: Daniel chunka hukniyuq pusaq qillqapa versículo kimsa chunka hukniyuqpi, “sapa p'unchaypaq kaq,” qichusqa kashan.

Runakunapa tukukuy atipanankama apanqak imakunapa qatinqin historiata allinta hamut'anapaq, profeciamanta yachaqa runaqa “sapa punchaw” nisqap allin, chiqap hamut'ayninta hap'iyta kanan. Sichus kimsa chunka hukniyuq versiculopi Cristoq santuariopi ministerionnin qichusqa kasqanta reqsichin, utaq paganismop qichusqa kasqanta reqsichin, chayqa mana iskayrayaypaqmi ancha-anchata allinta hamut'ayqa munasqa, sichus qampaq allinta hamut'ayta munanki chay parallel historiata, panin White rimarqan chaymanta qillqaspan: “Kay simikunapi nisqa rikch'aq escenakuna pasaranqa.”

Ciertopuni, Laodiceapi Adventismo mana reqsirqanchu Daniel chunka hukniyuq qillqapa tawa chunka versiculon hunt'akuyninta, 1989 watapi Unión Soviéticapa urmayninwan reqsichispa; ichaqa chay versiculollataq chay pachakunayuq ruwaykunata sut'inchin. Pipas chay 1989 watapi tawa chunka versiculopa hunt'akuyninwan hamuq yachaypa yapakuyninta allinta entiendenayakurqa, paykunapaqmi “sapa p'unchay” nisqapa allin entiendenan chay pachamanta kay pacha cheqaq-kunankaq willakuymanta tukurqan. Iskay chunka watakuna qallariyninpi, chay allin entiendenan ancha importante karqan, imaraykuchus Señorqa William Miller-ta llamk'achispa takyachisqan cimientopi kaq cheqaqkunamanta huknin esencial parte kasqanrayku.

Ichaqa, iskay chunka wata phisqa watayuq ñawpaq chunka watakunapi siglu iskay chunkaq qallariyninpi, satanikupaq protestante qhawaynin, mayqinchus nin “sapa p'unchaw”qa Cristoq santuarionpi llamk'ayninta rikuchin, chayqa huk aslla qhawasqalla karqa, hinaspataq mana valeraqchu saqeykuypaq ima ch'aqwaypas qallarikunanta cheqaq kaqtaqa “sapa p'unchaw”qa paganismopa huk unanchaqnin kasqanmanta. Chayraykun Laodicea nisqapi historiata musuqmanta

qillqaq allinchasqakunaq siminmanta uyarinki: “sapa p’unchaw” nisqa yachachiyqa “mana pruebayuq tapuyman tukuchinapaqchu,” utaq “ ‘sapa p’unchaw’ nisqa yachachiyqa mana qapariqta ch’aqwayman apanakunapaqchu.” Ima rimanallankutaq revisionistakuna wiñaypaq p’akun, mana yachaqkunata kay sapaq rimanakuypi pusaspankuqa, chaymi yuyaychasqan qhapaq kallpa wiñaypaq churarisqan kamachiyta mana rimanku. Qayna pasajekaqa Elder Haskellmanmi rikt’asqa kachkan.

Anciano Haskellqa iskay chunka wata qallaripi, chaymanta qhipa iskay chunka wata qallariyninpi, “sapa p’unchay” nisqapa chiqap yachayninta waqaychaspa purirqan, Prescottwan Daniellswan atacasqankumanta. Sumaqta uyariychik, Sister Whiteqa hayk’aqpas mana sut’inchanchu Haskellpa “sapa p’unchay” nisqamanta yachaynin pantasqa kasqanta; aswanpas payta yachachin ama chay ch’aqwayqa astawan purichisqa kananpaq, imaraykuchus Señorqa mana munarqanchu cheqaq kaypa awqankunaman (Prescottwan Daniellswan) sapa kuti rimananpaq tiyanata qusqanta, llulla yachachisqankuta astawan ñawpaqman apananpaq. Chay pasajemanta Haskellqa “chay chart” rayku piñakusqa kachkan, chaymanta rimakusqan chartqa 1843 watapa chartnintam. Haskellqa 1843 watapa chartninta yapamanta rurasqa, chay chiqapchakuypi huk testigota hina kananpaq. Ichaqa manam chayllatachu ruwarqan; chartpa urayninpi Sister Whitepa pasajennta churarqan, maypichus pay nin: “1843 watapa chartqa Señorpa makinqa kamachisqan karqan, manataq tikrasqa kananpaqchu.” Pasajeta ñawirispa, yupaychay hayk’a kuti pay nin “kay pachapi.”

“Nisqata kamachisqa kani qankunaman ninaypaq: Ama kay p’unchaykunapi Reviewpi ima tapuykunapas hatarichichunchu yuyaykunata chinkachinankupa.... Kunanqa manam tiempo kanchu mana necesariomanta rimanakuykunaman yaykunanchikpaq, aswanpas sonqomanta allinta yuyaykuspa Señor-ta mask’ananchik tiyan cheqaq kutirikuy sonqopiwan kawsaypiwan tarinanchikpaq. Chayrayku sinchi kallpawan ruraykuna kanan tiyan almaqpa, yuyaypaqpas santokuyta hap’inanchikpaq.”

“Ñuqamanqa willakuykuna qowasqa karqan, huk sapa sonqollawan, hukllachasqa uyarikuywan sayasqanchikpa nisqanmanta waqaychasqa kananpaq. Kayqa kay p’unchaykunapi noqanchikpaq ancha hatun importanciayuq asunto-mi. Sapankanchik hinaqa ancha jatun allin yuyaywan, aswan allin cuidakuywan ruranaqmi.”

“Elder Prescottman qillqarkani, nirqanitaqmi ancha sumaqta cuidakunanta, ama Reviewpi yachachinakunata yaykuchinanchu ñawpaq experiencia nirqanchikpi pantasqakunata rikuchiq hina rikurinanpaq. Nirqanitaqmi paypa yuyayman hina pantasqa kasqanman hina qhawasqa kay asuntoqa mana kawsaypaq ancha allin chaskisqa tapukuychu kasqanta; chayta kunanqa hatunchaspa qawachisqa kaptinqa, awqanchikkuna chaymanta aprovechakuspa, huk huch’uy asuntomanta hatun urquta ruwanku.”

Qampismanmi niykipis nini: kay yachay [DANIEL 8-PI “SAPA P’UNCHAY” NISQAPA KAYNINMANTA] kunan p’unchaykunapi manam ch’aquykunawan kuyuchisqa kananchu. Mana, wawqiy, yuyarini kay llakiykuna pacha kawsayninchikpi, qan yapamanta ruwachisqayki siq’i qillqa manam muyuchisqa kananchu. Kay imapi pantarqanki. Satanásqa sinchita llamk’ashan chayhina ruwaykunata apamunanpaq, chaykunam pantasqa ch’aquyta paqarichinqa. Kanmi wakinkuna, ñuqanchik ministrkunata kay tapuypi huk chiqninakuyman

chayanankuta rikuyta kusikuywan munanku, hinaspataq chaymanta ancha hatunta ruwankuman.

“Yachachisqani kani kay tapukuymanta iskaynin ladoykunapi imatapas nisqa kananpaqqa, kay p’unchawkunapi upallaymi allin rimay kasqanta. Satanasqa suyasqalla qhawan ñawpaq kamachiqnaykuna ministrokunapa chawpipi rakinakuyta rurananpaq huk kutita tarinankama. Pantaymi karqa siqtata rikhurichiy, manaraq llapaykikuna huñunakuspa kay imapaqpas huk yuyayman chayanaykikama. Mana yuyaysapa hina rurankichik ñawpaqman apamuspa huk tema, mayqanmi rimanakuyta paqarichinan, hinallataq imaymana yuyaykunata llusqichinan; sapa imapas ñit’isqa kanqa, huk imaman hina ninankupaq, chayqa mana imatapas kay ruwaypaq allinta apamunqachu, aswan dañotam causaqman apamunqa. Llapañchikpaqraq achka llank’ananchik kachkan llullakuyinkuta kutichinapaq, paykunaqmi rikuchirqanku llulla testigota aparinankupaq munayinkuta.” Manuscript Releases, volumen 9, 106, 107.

Ñawpaq artikulopi reqsichirqanchikmi Ellen White nisqanta, taripay pacha waqyachiyta qorqanku chaykunaga “sapa punchaw” nisqap chiqap qhawariyniyok kasqankuta; hinallataq Prescottpa hinaspa Daniellspa qhawariyninku, “sapa punchaw” nisqaqa Cristopa santuarionpi ministron kasqanta rikuchisqa, Satanasmanta hamusqanta. Payqa Haskellta anyarqan chay rimanakuyta qhipamanraq saquesqanrayku, ichaqa mana “sapa punchaw” imata rikuchisqanmanta cheqaq kaypi paypa sayayninraykuchu. Chay pachapi ashwan achka runakunaga ñawpaq pionerokunapa yachayninta “sapa punchaw”manta iñisqaraq kasharqanku, aswan allinmantaqa, Daniel chunka hukniyuqpi kaq versículopas, 1989 watapi “tukuy pacha tukukuynin”pi kicharisqa kananpaq kaq, manaraq achka chunka watakuna qhipapi karqan. Chay pachapi (1989), “sapa punchaw”manta chiqap qhawariypa ancha importancianqa necesitakusqa kanan karqan. Revisionistakunaga sapa kuti Ellen Whitepa chaylla pacha tiyananpaq churakusqa qhelqayninkunapi tiempo-manta calificacionninkunataqa mana churankuchu, llulla willakuykunamanta mikhuy-platonkupi. Yupaychay tiempo-manta churasqa calificacionta kay qatiq pasajepi.

“Ñuqaqa rimaykunata rimaniykimanta kani Wawqikuna Butlerman, Loughboroughman, Haskellman, Smithman, Gilbertman, Daniellman, Prescottman, hinallataq llapaqkunamanpas, paykunaga chay ‘sapa p’unchay’ nisqapa Daniel 8pi ima niyninmanta rikch’ayninkuta kallpachaspanku ruwasqa kasqankurayku. Kayqa mana ruwanakunchu huk pruebapa tapukuynin hina, hinaspa chayta chayhina tratikusqanrayku paqarisqa ch’aqwayqa ancha mana allinmi karqan. Chinkasqa yuyaymi neqmanta lloqsirqa, hinaspa wakin wawqinchikkunapa yuyayninkupas karunchasqa kashan allinta unanchaspa qhawarinankumanta, chay llamk’aymanmi Señor nisqanman hina kay pachapi llaqtanchikkunapi ruwakunanpaq. Kayqa ancha kusichisqa karqan llamk’ayniykuq hatun awqanta.”

Qowaqa qompi churasqa kaniqa kay tapukuymanta astawan ch’aqwayta yapananpaq mana imapas ruwasqa kananpaqmi. Ama chayamuchunchu ñawpaq rimariyninchiskunaman, nitaq hatun chaninnaq imahina kashanman hina unayta qhawarisqa kachunchu. Ñawpaqninchikpi hatun llamk’ay kashan, chaymantaq mana huk horatapas chinkachiyta atinchikchu ruwananchik ancha wakin llamk’aymanta. Sapaqchasunchik llaqta ñawpaqpi ruwasqanchikta chay ancha importante cheqaq-kay siq’ikunata rikuchinallapi, mayqenkunapi sut’i k’anchayniyoq kashanchik.

“Cristopa qhipa mañakusqanta qamkunaq yuyayninkuman apayta munayman, Juan 17 nisqapi qillqasqa kasqanman hina. Achka yachachikuykunam kan, chaykunamanta rimayta atisunman,—santo, pruebanapaq cheqaqkuna, sasachayninkupi suma. Kaykunapiqa sinchi sonqowan unayta yuyaychakuyta atinkichik. Ichaqa ama ‘sapa p’unchaypaq’ nisqapas, nitaq huk imapas wawqikuna ukhupi churanakuyta hatarichinqa chaypas, kay pachapi apamuychikchu; imaraykuchus chayqa Señor munasqan llamk’anata qhiparichinqa hinaspa hark’anqa, chay llamk’anataq kunan pacha wawqikunaq yuyayninkuna chaupipi kasqa kananpaq pay munan. Ama kuyuchisunchikchu tapukuykunata, chaykunaqa rikuchinqa sut’inchakusqa yuyaykuna hukniray kasqanta; aswanpas Simi mantapuni apamusunchik Diospa kamachikuyninpa watasqa mañasqanmantapacha santo cheqaqkunata.

“Ñuqanchikpa ministrokunan maskhananku cheqaq kachkan aswan allin rikuchiya. Atiyinman hina, llapanpas kikin rimaykunallata rimachun. Yachachiykunaqa sasachaq mana kanan, aswanqa kawsaypaq ancha wakin asuntukunamanta kanan, chaykunata facilman entiendenapaq. Llapan ministrokunanchik kikinkunata uraykachiya munasqankuta rikuchiptinku, hinaqa Señorqa paykunawan llamk’ayninpi yanapanqa. Kunanqa yapamanta tikrakunanchikmi tiyan, Diospa angelkunan ñuqanchikwan kуска llamk’ananpaq, llank’asqanchik runakunapa yuyayninkunapi santu unay rikch’ariyta ruwaspa.”

“Kristupa rikch’akuyninman hina hukllaypi watasqa kasqanchikwan kuskanchakunanchikmi. Chay hinaqa llamk’asqanchik manan yanqallañachu kanqa. Pampallata, kikin ch’akanawan aysaychis, ama ima ch’aqwaytapas yaykuchiychischu. Cheqaq kaypa hukllachaq atiyinanta rikuchiychis, chaymi runakunapa yuyayninkunaman sinchita llamk’anqa. Hukllaypiqa kallpami kan.”

“Kayqa manam hina mana allinchuqa, mana ancha chaninniyuq hukchasqakunata hatarichinapaq pacha kanchu. Wakin, Señorniyuqwan mana kallpachakuq, kawsayniyuq, kawsaylla t’inkisqachu kashaspanku, cristianokuna hina kawsayninkupi pisi kallpachasqankuta kay pachaman rikuchispankuqa, cheqaq kaypa awqankuna, ñuqanchikta ancha qhawaripa kasqankurayku, chayta astawan hatunyachinqaku, hinaptinqa llamk’asqanchik hark’asqa kanqa. Llapan runakuna llamp’u sonqoyuq kayta wiñachichunku, hinaspa sonqonpi llamp’u huch’uychasqa kaq Paymanta yachachisqankunata yachachunku.”

“‘sapa punchawpaq’ nisqamanta yuyariyqa ama chayna kuyuykunata llusichinmanchu imaynam ruwasqa karqan hina. Kay yachachikuyta runakuna iskaynin ladoymanta imayna apakusqanrayku, rimanakuy churanakuy llusirqan, chhullchull kaypas paqarirqan.

“Wawqi Larry Smithpa ruraynin, paypa wawqinkunata hinaspa paykunapa ñiyninkutapas huchachayta apaq huk qillqasqata rikhurichisqan, manam Diospa allinchasqan qarqachu. Elder Prescottmanpas nini: Kay imataqa Señor manam qampaq churashunkichu ima llakiytapas ni gepiytapas.

Nan nanaywan qarqaymi llakispa uyarispa, Elder Daniellsqa, yachaspankam mana huk yuyayllachu kasqanta kay asuntoqa ñawpaq brethrenkunapurapi, kay asuntoqa ñawpaqman apananpaq kallpachakusqanta, imaynatachus wakin cheqakunapi rurasqa qarqa hina.

“Wakin wawqinchikkunamanta hukkunaga mana yachaywan pusasqasqachu karqanku, nitaqmi sut’ita yuyaycharqankuchu imamantachus imaman chayaspa, ‘sapa p’unchaypa’ nisqapa qhawayninmanta kikinkupa yuyayninkuta sayachiyta munasqankumanta llank’asqankupa rurayninkunapa ruwasqanpa qhipa lluksimusqanmanta. Kay yachaypi kunan kaq mana hukllachasqa yuyaykuna kachkaptinqa, ama reqsisqa-aswan rikuchisqa kasunchu. Llapa churanakuy tukuchun. Hinallataq pacha chaypi upallayqa rimaymi.”

“Kay pachapi Diospa yanapaqninkunapa ruwayninmi llaqtakunapi Simita willakuyqa. Cristomi hamurqan almanakunata qispichinapaq, hinaspataq ñuqanchikqa paypa gracianta rakiraqkuna hina, hatun llaqtakunapi tiyaqkunaman paypa qispichiq cheqaq kayninmanta yachayta qunanchikpaqmi kashanchik.” Pamphlets, número 20, 11, 12.

Wawqi Larry Smith, paymiq paymanta rimasqantaq, chay sasachakuywan ancha phiñakusqa karqan, taytanpa libronmi karqan — Daniel and the Revelation — chayta Prescottwan Daniellswan musuqmanta qillqayta munarqanku, “the daily” nisqamanta imata qillqasqanta tikranankupaq. Wawqi Smithqa cheqaq kayta hark’asharqan, hinallataq taytanta pas. Payqa chay ch’aqwayta kutin kutin kay simikunawan sut’inchan: “at this time,” nispa; tukukuyninman asuykuspanmi nin: “While the present condition of difference of opinion regarding this subject exists, let it not be made prominent.” Adventismopa llapa yachay wasinkuna, kunan p’unchaw “the daily” nisqata yachachiqkunaqa, supaypa qhawariyninta yachachinku. Rikch’arinmi, kunanqa manan chay pacha hina kasqankuchu.

Adventismopa iskay kaq mirayqa qallarikurqan 1888 watapi hatarikuymanta, hinaspan espiritismokuna sayarichisqa karqan pusaypi kaqkunapa ukhupi. Chay kasqankam qicharirqan punkuta aswan hatun espiritista llullachikuykunapa ñawpaqman purinankupaq, chaykunap ruwasqanmi huk cheqeychasqa karqan karunchakuywan t’aqanakuywan hunt’asqa pacha, imaraykuchus cargoyuq puestokunapi kaq runakuna munarqanku wiñachiyta imatapas kikinkupa cheqaq kasqanta yuyasqankuman hina. Daniells, Prescott, Kellogg hina runakuna tukurqanku chay historiapa unanchaqqinman, maypichus Ezequiel reqsichirqan imatachus qanchis chunka kuraqkuna, “Israelpa wasinpa machukuna,” “tutapi ruwankuman, sapanka runa lantisqanpa cuartonkunapi; imaraykuchus ninunku, Señorqa manam qawawanchu,” nispa.

Chay miray pachapi 1888 watapi willakuy apaqkuna iskayninku pantasqa karqanku ch’aqwaykunapi, pantaykunapi, espiritismopi ima, imaynachus Ezequielpa qanchis chunka kurakku runankuna muyurisqaku, paykunapayta Diospa wasin pirqakunapi idolokunata rikch’achirqanku, hinaspa yuyayninkupa pirqakunapipas. Hampiy llank’ayqa qichusqa karqa Kelloggpa espiritismonrayku, ichaqa Laodicea Adventismopa qipa allichaqkunaqa mana yachaqkunata pusanku creenankupaq kay miray pachapi ch’aqwayninmanta imaymana atipay rikhurisqanta. Jueces pacha tiempopipas kaqmi huk kikin historia, maypichus Juecespa historianpa tukukuynin kay pacha periodowan allinta tupaq, imaraykuchus Jueces qillqapa qhipa versiculon nin:

Chay p’unchaykunapiqa manam Israel llaqtapi rey kanchu karqa: sapankama runam kikinpa ñawinkunapi allin rikurqanta ruwarqa. Jueces 21:25.

Kay qillqakunata ñawpaqman riqsichispa rikuchisunchik imarayku Juecespa historiankuna Adventismopa iskay kaq mirayninpa historianninta tupanku; ichaqa kayta reparanapaq kashan: Laodicea Adventismopa historiana yuyaykuspa, sasa mana kasqanmanta tarinapaq historiata quqkunaqa histórico revisionismo ruraqkunaq makinkunamanta qusqa karqan. Hermana Whiteqa chiqapuni mana munarqanchu “the daily” nisqa yachachiy chay historiapi kuyuchisqa kananpaq, maypichus chiqaqpi huk pisilla qhariqkuna karqan, paypa nisqanman hina “angels that were expelled from heaven” pusasqa, pantasqa yuyayninkuta wiñachinankupaq llapaq rikunapaq huk plataforma pública qusqa kananpaq. Ichaqa ninqa hina, Hermana White hayk’aqpas allinmi nirqan pantayta waqaychanapaq, chay yuyayta sayachisqanqa paypa cheqaq inisqanpa chiqan chiqan contrarionmi.

“Hermanokuna, Cristopa rantin kaspas, qankunata willaykuykichis kay ladoman apanakuq asuntokunamanta cuidakunaykichispaq, imaraykuchus paykunapay kasqanqa yuyayta cheqaq kaymanta karunchanapaqmi. Pantasqa yachachiyqa hayk’aqpas mana mana imapaschu. Manam hayk’aqpas santoyachinchu, aswanpas sapa kuti pantaytawan rakinakuytam apamun. Sapa kuti peligroso kasqanmi. Awqasqa hatun atiyuniyuqmi chay yuyaykunapi, mayqinkunachus mana allinta oraciónwan sinch’ita hark’asqa kanku, nitaq Bibliapa cheqaq kayninpi sumaqta sayachisqa.” Testimonies, volumen 5, 292.

Qatiqachaqmi kay yachayta qatiq qillqapi.

“Manam tiempo mana chinkachiyta atinchikchu. Sasachakuy p’unchawkuna ñawpaqninchikpi kachkan. Kay pachaqa maqanakuy espirituwan kuyuchisqa kachkan. Manam unayñachu, willakuykunapi nisqa sasachakuy rikch’akuykuna pasaranqa. Danielpa chunka hukniyuq kaqpi willakuyqa hunt’asqa kananman qayllaña chayan. Kay willakuy hunt’akusqanman hina pasaq historiapa achka rak’inmi yapamanta kutinpas kananqa. Kimsa chunka kaq versículopi huk atiyuniyuqmanta rimarinqa, paymi ‘llakisqa kanqa, kutimunqa, ch’uya tratopa contranpi phiñakusqa; chayhinata ruwanqa; kutimunqapas, ch’uya tratota saqeqkunawan yachaywan tantakunqa. Soldadokunapas paypa ladonpi sayarinqaku, kallpayoq santuario-ta qhellichanqaku, sapa p’unchaw sacrificiota qichunqaku, churaspaqtaq ch’inyayta ruraq millay cheqnikuyta. Tratopa contranpi mana allinta ruwaqkunataqa llunk’uykunawan wañuchinqa; ichaqa Diosninkuta reqsiq runakunaqa kallpasapa kanqaku, hatun ruwanakunatapas ruwanqaku. Llaqtapi yachaqkunaqa askhata yachachinqaku; chaywanpas unay p’unchawkuna espadawan, ninawan, preso apasqa kaywan, imankunata qechusqa kaywanpas urmanqaku. Urmasqankupiq pisilla yanapaywan yanapasqa kanqaku; ichaqa askhakuna llunk’uywanmi paykunaman hap’ipayanqaku. Yachaqkunamanta wakinkuna urmanqaku, paykunata pruebapaypaq, chuyaqchaypaq, yurajyachiypaq, tukupay tiempo kama; imaraykuchus chayqa sutichasqa tiempopaqraqmi kachkan. Reytaq munasqanman hina ruwanqa; hinaspa tukuy dioskunamanta aswan hatunchakuspa hawaychasqa kananpaqmi hawaychachikunqa, dioskunapa Diosninpa contranpitaq musphay rimaykunata rimarinqa, phiñakuy hunt’akunan kama allinllata purinqa; imaraykuchus ima kamasqapas ruwasqa kanqa.” Daniel 11:30–36.”

“Kay simikuna hina rikch’akuq ruwanakami pasanqa. Rikunchikmi prueba kasqanta, Satanás utqayllam runakunapa yuyayninkunata kamachiyta hap’ishasqanta, Diosmanta mana manchakuspa kaqkunata. Llapaq ñawirichun, hinaspa entiendenqaku kay librupi

profecíakunata, kunanqa yaykushanchikmi chay sasachakuy pacha nisqaman:

“‘Hinaspa p’unchaypi Miguel hatun kamachiq, llaqtaykikunaq churinkunapa favorninpi sayaq, sayarinqa; chay p’unchaykunapin kasqa llakikuy pacha, mana hayk’aqpas kasqachu llaqta qallarisqanmantapacha chay p’unchaykama hina. Chay p’unchaypitaq llaqtaykikuna qespichisqa kanqaku, libropi qelqasqa tarikusqa sapa huk. Kay pachaq allpan ñut’unpi puñuqkunaq achkaqninku rikcharinqaku, wakinkuna wiñay kawsayman, wakinkunataq p’enqayman hinaspa wiñay chiqnikuymán. Yachaqkunaqtaq hanaq pacha qanchaynin hina lliphipinqaku; achka runakunata allin kayman kutirichiqkunataq qoyllurkuna hina wiñaypaq wiñaykama. Ichaqa qan, Daniel, simikunata wisq’ay, librotaq sellay tukuy pacha chayamunan kama: achkaqmi kayman chayman purinqaku, yachaytaq yapakunqa.’ Daniel 12:1–4.”

Manuscript Releases, número 13, 394.